

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УЖГОРОДСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ТОРГІВЛІ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Сержанов В.В.

“20” 06 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Рівень вищої освіти: **Перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **С Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **С1 Економіка та міжнародні економічні
відносини**

Освітня програма: **Економіка
Економіка праці та людський розвиток**

Статус дисципліни: **Обов’язкова**

Мова: **Українська**

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти: Галузь знань: С Соціальні та поведінкові науки; Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини; Освітня програма: Економіка. Економіка праці та людський розвиток.

Розробник: Герзанич В.М., к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та торгівлі

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва і торгівлі

Протокол №13 від 19.06.2025 р.

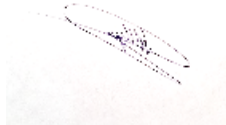

Завідувач кафедри

Молнар О.С.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету

Протокол №11 від 20.06.2025 р.

Голова науково-методичної комісії

Шуліко А.О.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 4.5	1-й	1-й
	Лекції:	
	32	14
	Практичні (семінарські):	
	28	4
Вид підсумкового контролю: письмовий	Самостійна робота:	
	76	128
Форма підсумкового контролю: екзамен	Індивідуальна робота:	
	-	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі економіки, визначення джерел зародження і розвитку сучасних економічних теорій. Вивчення сутності економічних систем і закономірностей їх розвитку, методів аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури економічної діяльності; формування знань про історичний розвиток господарств та економічної думки країн Європейської цивілізації для розуміння генезу й закономірностей функціонування економічних систем. Відповідно до освітньої програми «Економіка», «Економіка праці та людський розвиток» вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у

розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Так, як дана дисципліна викладається на першому курсі, то вона не потребує передумов вивчення інших дисциплін.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОП «Економіка», «Економіка праці та людський розвиток», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.	ПРН 2
Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.	ПРН 4

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.	ПРН 2
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	ПРН 2
Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	ПРН 4

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною рейтинговою системою відповідно до вимог Болонської декларації.
- Оцінювання знань студентів з кожної навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів модульних та підсумкового контролів.
- Під час семестру з усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом, проводяться модульні контролі, обов'язкові для всіх студентів.
- Завдання модульного контролю повинні бути однаковими або рівноважними. – Письмовий компонент модульного контролю є обов'язковим та проводиться шляхом виконання контрольних завдань. Тривалість письмового компонента модульного контролю становить дві академічні години.
- До модульних контролів студент допускається завжди.
- Під час проведення модульного контролю студенту забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами (конспектами, підручниками тощо). При порушенні студентом встановлених правил виконання модульного контролю, лектор усуває його від виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів.
- Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання. Студент, який не погоджується з оцінкою, має право звернутися до викладача і отримати ґрунтовне пояснення. У випадку незгоди з рішенням викладача, студент має право звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше ніж на наступний робочий день після оголошення результатів. Викладач і завідувач кафедри у присутності декана факультету та студента повинні розглянути апеляцію протягом двох днів і прийняти остаточне рішення. У результаті апеляції оцінка студента не може бути зменшена.
- Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль, за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль у визначений деканатом термін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

За результатами усіх модульних контролів та наступних напрацювань студента визначається його підсумкова (семестрова) оцінка з кожної навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та виставляється оцінка за національною шкалою ("відмінно",

"дуже добре", "добре", "задовільно", "достатньо", "незадовільно", "зараховано", "незараховано").

Студенти, які з навчальної дисципліни за результатами усіх модульних контролів за семестр набрали від 35 до 49 балів, зобов'язані складати залік або екзамен. Підсумковий контроль у формі екзамену (заліку) можуть також складати студенти, які бажають покращити позитивну семестрову оцінку.

При проведенні семестрового заліку студент повинен мати при собі залікову книжку.

До підсумкового контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усіх видів обов'язкових робіт (лабораторних, практичних, розрахунково-графічних та розрахункових робіт, рефератів тощо), передбачених робочою навчальною програмою та за результатами хоча б одного з модульних контролів мають менше 35 балів.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни студент може не проходити, якщо він склав усі модульні контролі і його влаштовує підсумкова (семестрова) оцінка, виставлена за результатами модульних контролів. Якщо студент з метою покращення оцінки виявив бажання проходити підсумковий контроль, то йому для цього надається одна спроба. При цьому підсумкова (семестрова) оцінка для таких студентів на екзамені не може бути зменшена.

Студент, який на підсумковому контролі одержав незадовільну оцінку або не проходив його з якихось причин, складає його перед комісією в письмовій або усній формі у термін, визначений деканатом.

При порушенні студентом дисципліни під час проведення підсумкового контролю екзаменатор усуває його від складання екзамену (заліку), та виставляє йому оцінку "незадовільно" ("незараховано").

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, стаття, есе тощо). Форма модульного контролю: модульні контрольні роботи. Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Студенти вивчають дану дисципліну протягом семестру і складається із двох модулів. В кінці кожного модуля (лекції, практичні заняття) виконується модульна контрольна робота.

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною системою за кожний модуль – по 50 балів за модульну контрольну роботу та 50 балів також виставляє викладач на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, доповідь, стаття, есе тощо).

Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю.

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студента з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю знань;
- підсумкового контролю знань (екзамен).

Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома

складовими: - контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;

- контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування семінарських занять;
- активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу;
- підготовка і презентація рефератів, наукових доповідей, участь в олімпіадах тощо.

Максимальна оцінка контролю систематичності та активності роботи студента становить 10 балів.

Порядок оцінювання:

10 балів – відвідано не менше 90% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

7 балів – відвідано не менше 75% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно» **5 балів** – відвідано не менше 60% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

3 балів – відвідано не менше 50% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

Систематичність та активність роботи всіх інших студентів оцінюється в «0»**балів.**

Оцінювання індивідуальної (самостійної) роботи здійснюється у межах 20 балів:

- **10 балів** – за підготовку рефератів, проектних та творчих робіт, а саме:
 - за підготовку рефератів – до 3 балів за 1 роботу;
 - проектних робіт – до 3 балів за 1 роботу;
 - творчих робіт – до 3 балів за 1 роботу;
- **10 балів** – за участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах, а саме:
 - за участь в наукових конференціях – до 3 балів за 1 роботу;
 - підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення – до 2 балів за 1 роботу;
 - опрацювання наукових статей та першоджерел – до 2 балів за 1 роботу; -участь в олімпіадах та конкурсах – до 3 балів за 1 роботу;

Модульний контроль

Протягом семестру студенти виконують два модульні завдання, кожне з яких оцінюється в діапазоні **від 0 до 50 балів**.

Модульне завдання виконується у вигляді письмової контрольної роботи і включає два теоретичні питання та тести;

Недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи, незагальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк (мінус 5 балів);

Максимальна оцінка одного модульного контролю становить 50 балів.

В разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студент має право за дозволом декана скласти їх протягом двох тижнів після виникнення заборгованості. **Підсумкова оцінка з дисципліни**

Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів і засобів що визначаються університетом. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в УжНУ, реєструється прийнятим в університеті чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

За результатами підсумкової атестації зі змістового модуля (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ECTS та національну шкалу за системою: **Семестрова оцінка є середньоарифметичною сумою балів двох змістових модульних контролів**. Наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80

балів; за результатами другого модульного контролю отримав 100 балів; семестрова оцінка у подібному випадку складе: $(80+100)/2 = 90$ (за шкалою ЄКТС – «А»; за розширеною національною шкалою – «відмінно»).

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше 60 балів і отриманий бал його влаштовує, має право не складати екзамен із дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше **60 балів зобов'язаний** складати екзамен із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не здали підсумковий контроль.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці

Шкала оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5, T6	ICP	50	100
8	8	8	8	8			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10, T11	T12, T13	ICP	50	100
8	8	8	8	8			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	18	40	18	40
Доповіді згідно переліку індивідуальних завдань	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних, самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень здобувача та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички здобувача відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень

F	0-35%	Здобувач: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
FX	35-59%	Здобувач: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
E	60-63 %	Здобувач: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
D	64-73%	Здобувач: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
C	74-81 %	Здобувач: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
B	82-89 %	Здобувач: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані;

		має сформовані навички використання методів навчання і виховання
Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
A	90 - 100%	Здобувач: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Роль історико-економічного аналізу у формуванні економічної культури господарських кадрів. Концепція розвитку галузей господарства, соціально-економічних інститутів і категорій. Зв'язок історико-економічного пізнання з розвитком економічних знань в цілому. Актуальність вивчення історії господарства України у світовому контексті. Періодизація економічної історії.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.

Характеристика господарського розвитку за первісної доби. Матеріальна культура первісного суспільства. Аналіз найважливіших рис первісної доби. Особливості східного рабства. Економічна думка стародавніх цивілізацій.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.).

Господарство Стародавньої Греції. Рабовласництво в Греції, розвиток торгівлі, ремесла. Економічний розвиток і занепад Античного Риму. Характеристика 3-х етапів розвитку Римської держави. Структурні зміни в ремеслі, розвиток ярмаркової торгівлі. Розклад античної власності, втрата рабством свого виробничого значення, натуралізація і аграризація економіки. Загострення соціальних суперечностей. Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я. Теоретичне осмислення й узагальнення економічних процесів мислителями Давньої Греції і Давнього Риму.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільства Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.)

Загальна характеристика господарства Європи в V – XV ст. Темпи розвитку феодальних господарств. Шляхи формування, форми і типи власності феодальної системи господарства. Розвиток сільського господарства як панівної форми європейської економіки протягом V – XV ст. Агрокультура і сільськогосподарська техніка. Розвиток багатогалузевого господарства та територіальної спеціалізації. Урбанізація Західної Європи з XI ст., переростання міст на центри ремісничого виробництва і торгівлі. Визволення селян від особистої залежності, становлення сільських комун. Розвиток міжнародної, посередницької торгівлі, експортного ремесла. Основна організаційна форма ремесла – цехи. Розпад цехового ладу в XIV - XV ст. Зростання значення торгівлі, яка мала корпоративний характер. Торгові гільдії. Утворення загальнонаціональних ринків. Розвиток банківської системи. Виникнення кредиту. Основні джерела і особливості розвитку економічної думки Середньовіччя.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)

Основні аспекти розвитку господарства країн Західної Європи. Аналіз економічних причин і наслідків Великих географічних відкриттів. Розвиток мануфактурного виробництва. Зрушення в сфері обігу і розподілу. Переростання простого товарного виробництва в ринкове, розвиток міжнародного поділу праці, формування національних, європейських та світового ринків товарів і грошей. Зародження і розвиток індустріального суспільства у країнах Європи. Колонізація Північної Америки. Війна за незалежність та утворення США. Особливості економічного розвитку країн Центральної, Південно-Східної та Східної Європи. Становлення економічної теорії як самостійної науки. Сутність меркантилізму та його історичне значення.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)

Визначення суті та характеристика основних етапів промислового перевороту. Характеристика промислового перевороту у провідних країнах світу. Особливості промислового розвитку. Створення національних фінансово-кредитних систем. Утвердження економічних відносин, характерних для ринкової економічної системи. Формування класичної школи політичної економії, характеристика основних економічних ідей У.Петті, П. Бугільбера, А. Сміта, Д. Рікардо. Особливості економічних поглядів фізіократів. Еволюція класичної політекономії, формування соціалістичних ідей.

Модуль 2

Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст.)

Структурні зрушення в національних господарствах окремих країн. Характеристика процесу індустріалізації. Сутність НТР, розвиток нових галузей економіки. Перехід від аграрної до індустріальної цивілізації. Характеристика трьох типів промислово розвинених країн: американський – з відносно високим, німецький – з середніми, англійський – з найнижчими темпами розвитку промислового виробництва. Здійснення економічного розвитку країн переважно екстенсивним шляхом. Перехід від моно- до поліцентризму. Радикальні перетворення в аграрному секторі економіки світу. Розвиток фермерства. Особливості

аграрного розвитку у Німеччині. Характеристика двох шляхів розвитку сільського господарства в США, Японії та європейських країнах: революційним (з переходом на індустріальну основу) та еволюційним, або поступовим переростанням господарств з феодальних у фермерські. Утворення світового господарства як системи світогосподарських відносин, матеріальної основи індустріальної цивілізації. Матеріальною основою формування світового господарства є машинне виробництво, міжнародний поділ праці, завершення формування світового ринку. Передумови виникнення та методологічні принципи маржиналізму й неокласичної теорії. Формування і розвиток історичної школи. Виникнення інституціоналізму і його розвиток напочатку ХХ ст.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства й основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина ХІХ - початок ХХ ст.)

Передумови промислового перевороту в Україні. Розвиток української економіки у дореформений період. Розвиток транспорту. Криза феодально-кріпосницької системи. Прискорення процесу створення великої машинної індустрії. Виникнення нових галузей виробництва. Сільське господарство України в дореформений період. Сутність аграрної реформи 1848 року. Сутність індустріалізації в Україні. Її фактори. Сутність селянської реформи 1861 року. Прогресивне значення реформи. Зародження і розвиток кооперативного руху. Ініціатор організації першого споживчого кооперативу – харківська громада. Виникнення і розвиток кредитних товариств. Розвиток кредитної і виробничої кооперації. Головні форми організації внутрішньої торгівлі в Україні у ХІХ ст.: ярмаркова, базарна та постійна стаціонарна торгівля. Характеристика змін у внутрішній торгівлі. Зростаюча роль товарних бірж. Розвиток зовнішньої торгівлі. Зростання торгівлі через чорноморсько-азовські порти. Сутність зовнішньої політики царського уряду. Митна політика. Розширення зовнішньоекономічних зв'язків західноукраїнських земель. Характеристика змін в фінансово-кредитній системі. Податкова та бюджетна політика. Впорядкування фінансово-грошової системи. Сутність грошової реформи 1862р. Розвиток банків, інтенсивне зрощення банківського капіталу з промисловим.

Загальні умови і основні напрямки розвитку економічної думки в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)

Подолання економічних наслідків першої світової війни. Роль Версальського договору 1919 р. у післявоєнному економічному розвитку країн світу. Характеристика ознак економічної кризи 1929 – 1933 років. Економічний розвиток країн у 30-х роках XX ст. „Новий курс” президента США Ф.Д. Рузвельта. Відбудова економіки провідних країн світу, їх складний і суперечливий шлях господарського розвитку в міжвоєнний період. Сутність мілітаристської економіки Німеччини. Розвиток сільського господарства провідних країн світу напередодні другої світової війни. Історичні передумови виникнення і сутність кейнсіанства. Розвиток неокласичних теорій напочатку XX ст.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)

Економіка країн світу в роки другої світової війни. Економічні наслідки другої світової війни. Значення плану Маршалла для відбудови європейської економіки. Динаміка і структурні зміни господарського розвитку другої половини 40 – 90-х років XX століття. Діяльність урядів економічно розвинених країн, спрямована на всебічне забезпечення населення матеріальними і духовними цінностями. Господарське піднесення Японії та ФРН. Зміни у співвідношенні позицій трьох підсистем за рівнем розвитку та загальним економічним потенціалом, особливості процесу індустріалізації в них. Значення індустріалізації сільського господарства. Основні напрями і форми розвитку міжнародних економічних відносин. Вивіз капіталу. Особливості розвитку міжнародної торгівлі. Характеристика фінансової і грошово-кредитної системи економічно розвинених країн світу. Утворення міжнародних економічних об'єднань. Роль і значення Європейського Союзу. Характеристика ідей монетаристів. Сутність теорій «економіки пропозиції» і «раціональних очікувань». Відродження інституціоналізму та його особливості. Аналіз основних концепцій неінституціоналізму.

Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.)

Характеристика якісно нового етапу економічного розвитку світового господарства в умовах науково-технічного прогресу. Особливість економічного розвитку країн, що розвиваються. Процес формування мінімального промислового комплексу, початок процесу індустріалізації в цих країнах. Становлення нових індустріальних країн у 50 – 60-ті роки XX ст. Характеристика основних рис та особливостей індустріалізації країн, що розвиваються. Посилення інтеграційних процесів в європейських країнах, розвиток і особливості сучасних міжнародних економічних відносин. Форми міжнародних економічних відносин. Умови виникнення і розвитку соціально-інституціонального напрямку в сучасній економічній науці.

Тема 12 Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці.

Стан економіки України в 1914 – 1921рр. Характеристика складного і суперечливого етапу економічної історії України, ознаменованого національно-демократичною революцією 1917 -1919 рр. Проведення аграрної реформи. Характеристика економіки „воєнного комунізму”. Перехід до нової економічної політики. Її суть та прогресивний характер. Проведення індустріалізації і колективізації в Україні. Аналіз їх позитивних й негативних наслідків в УРСР. Особливості економічного розвитку західноукраїнських земель в 20 – 30-х роках XX ст. Характеристика господарства України в роки Другої світової війни, та його відбудова в повоєнні роки. Перебудова та розвиток української промисловості. Важлива роль у цьому процесі належала машинобудуванню та металообробці, зміні географії промисловості. Розвиток сільського господарства. Сутність аграрної політики держави. Розвиток соціальної сфери. Промисловий розвиток на основі підвищення рівня технічної оснащеності. Перегляд економічної політики країни, курс на прискорений розвиток легкої промисловості. Криза старого управління й планування. Реформа 1957р., її наслідки. Перебудова управління сільським господарством у 1962р. Наслідки аграрної політики. Зміцнення командно-адміністративної системи управління. Проведення реформи 1966 – 1970років, аналіз її слабких місць. Характеристика нового етапу перетворень у системі керівництва господарством розпочатого з 70-х років XX ст. Грошова реформа 1961 року. Внесення змін у податкову політику. Характеристика бюджетної політики. Перебудова (у 1987р.) банківської системи. Розвиток невиробничої сфери. Втілення в реальність соціалістичної ідеї, розвиток марксистської політичної економії.

Характеристика економічних поглядів, що формувалися на засадах основних економічних концепцій Заходу (маржиналізму, або неокласичного напрямку) та немарксистського підходу до реалізації соціалістичних ідей.

Тема 13 Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки ХХ ст.)

Об’єктивна необхідність перебудови України на основі ринкових відносин. Вирішення питань власності. Приватизація державних заводів і фабрик. Необхідність структурної перебудови господарства країни в умовах незалежності. Кризовий стан економіки. Особливості трансформаційного перехідного періоду. Реформування усіх сфер життєдіяльності суспільства. Бюджетно-податкова політика, кредитна, грошова, аграрна. Актуальність вирішення соціальних проблем суспільства, підвищення життєвого рівня населення. Державна політика зайнятості. Необхідність економічного зростання. Сутність зовнішньоекономічної політики України. Участь країни у світовому господарстві. Розвиток сучасної української економічної думки.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Модулю 1

Тема	Лекції	Семінар-ські заняття	Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
Тема 1. Предмет і методи історії економіки та економічної думки	4	2	6	
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	2	2	6	
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій. (VIII ст.до н.е. – V ст. н.е.)	4	2	6	
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільства Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.)	2	4	8	

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)	2	2	6	
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)	2	2	6	
Контроль засвоєння модуля 1				
<i>РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 1</i>	16	14	38	

Структура залікового кредиту – Модулю 2

<i>Тема</i>	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст.)	4	2	6	
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства й основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.)	2	2	6	
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2	2	6	
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науковотехнічної революції (друга половина XX ст.)	2	2	6	
Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.)	2	2	4	
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	2	2	6	
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	2	2	4	
Контроль засвоєння модуля 2				
<i>РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 2</i>	16	14	38	

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

Тема 1. Предмет і методи історії економіки та економічної думки План семінарського заняття

1. Предмет історії економіки та економічної думки.
2. Методи наукових економічних досліджень.
3. Періодизація історії економіки та економічної думки. **Теми рефератів:**
 1. Основні риси господарства первісного суспільства.
 2. Значення історії економіки та економічної думки в дослідженні економічних проблем сучасності.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій План семінарського заняття

1. Характеристика господарського розвитку за первісної доби.
2. Особливості східного рабства.
3. Економічна думка стародавнього світу. **Теми рефератів**
 1. Основні риси господарства первісного суспільства.
 2. Відмінність між античним і східним рабством.
 3. Економічні погляди мислителів Стародавнього Сходу.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій. (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.) План семінарського заняття

1. Господарство Стародавньої Греції.
2. Античний Рим: економічні причини розквіту й занепаду.
3. Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я.
4. Економічна думка античного світу.

Теми рефератів

1. Розвиток зовнішньої торгівлі у країнах Стародавнього Сходу і Античної Греції.
2. Розвиток товарно-грошових відносин Античного Риму.
3. Економічна думка античного світу.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільства Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.)

План семінарського заняття

1. Загальна характеристика господарства Європи в V – XV ст.
2. Особливості розвитку сільського господарства. Агрокультура і сільськогосподарська техніка.
3. Розвиток ремесел і міст в Середньовіччі.
4. Зростання торгівлі, розвиток банківської системи і кредиту.
5. Економічна думка Середньовіччя

Теми рефератів

1. Економічна раціональність цехового ладу середньовічного ремесла.

2. Характер європейської торгівлі в середні віки, її головні шляхи і райони.
3. Охарактеризуйте форми і типи земельної власності в епоху середньовіччя.
4. Схоластика, як один із найважливіших методів інтелектуального середовища середньовіччя.
5. Економічна думка Європи в епоху Середньовіччя.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)

План семінарського заняття

1. Основні аспекти розвитку господарства країн Західної Європи.
2. Особливості економічного розвитку країн Центральної, Південно- Східної і Східної Європи.
3. Меркантилізм та його історичне значення.

Теми рефератів

- 1) Особливості мануфактурного періоду в розвитку промисловості в країнах Західної Європи.
- 2) Великі географічні відкриття в економічному розвитку Західної Європи.
- 3) Етапи розвитку та історичне значення меркантилізму.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)

План семінарського заняття

1. Суть промислового перевороту.
2. Характеристика промислового перевороту в провідних країнах світу.

Особливості промислового розвитку.

3. Класична школа політичної економії..
4. Еволюція класичної політичної економії в першій половині XIXст. Формування соціалістичних ідей.

Теми рефератів

- 1) Суть промислового перевороту. Особливості його у Великобританії, Німеччині, Австрії і США. (XVIII-XIX ст.)
- 2) Класична школа політичної економії. Виникнення та основні ідеї.
- 3) У. Петті – основоположник класичної школи політекономії в Англії.
- 4) Економічне вчення А. Сміта.
- 5) Марксизм як напрям класичної політекономії.
- 6) Теоретична система Д. Рікардо.
- 7) Економічне вчення Мальтуса.

Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)

План семінарського заняття

1. Основний зміст процесу індустріалізації.
2. Аграрний розвиток провідних країн світу в період їх індустріалізації.
3. Формування світового ринку.
4. Передумови виникнення та методологічні принципи маржиналізму й нео- класичної теорії.
5. Формування і розвиток історичної школи. 6. Виникнення інституціоналізму і його розвиток на початку XX ст.

Теми рефератів

- 1) Особливості індустріалізації в США, Німеччині, Великобританії.
- 2) Розвиток сільського господарства США, Японії та інших європейських країн у XVIII- XIX ст.
- 3) Маржиналізм та його основні положення.
- 4) Австрійська школа політекономії та її внесок у розвиток ідей маржиналізму.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства й основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.)

План семінарського заняття

1. Промисловий переворот в Україні.
2. Сутність аграрної реформи 1848р.і селянська реформа 1861 р.
3. Суть індустріалізації в Україні. Її найважливіші фактори.
4. Столипінська аграрна реформа, її прогресивне значення. Зрушення в сільському господарстві.
5. Зародження і розвиток української кооперації.
6. Фінанси та кредит.
7. Загальні умови і основні напрямки розвитку економічної думки в Україні наприкінці XIX – початку XX ст.

Теми рефератів

- 1) Суть та основні етапи промислового перевороту в Україні (XIX-XX ст.) 2) Зародження і розвиток кооперативного руху в Україні.
- 3) Аграрні реформи і розвиток сільського господарства України у другій половині XIX - на початку XX ст.
- 4) Столипінська аграрна реформа та її наслідки для українського села.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)

План семінарського заняття

1. Подолання економічних наслідків першої світової війни.
2. Світова економічна криза 1929-33рр. і економічний розвиток країн у 30-х роках XX ст.
3. Історичні передумови виникнення і сутність кейнсіанства.
4. Неокласичні теорії на початку XXст.

Теми рефератів

- 1) Економічні наслідки Першої світової війни. План Дауеса.
- 2) Світова економічна криза 1929-1933 років і економічний розвиток у 30-х роках ХХ ст.
- 3) Історичні передумови виникнення і сутність кейнсіанства.
- 4) Е. Чемберлін та Дж. Робінсон як представники неокласичного напрямку економічної думки.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)

План семінарського заняття

1. Економіка країн світу в роки другої світової війни. Економічні наслідки другої світової війни.
2. Тенденції й напрями розвитку світового господарства другої половини ХХ століття.
3. Індустріалізація сільського господарства.
4. Основні форми і напрями розвитку міжнародних економічних відносин.
5. Економічні концепції монетаристів.
6. Теорії «економіки пропозиції» та «раціональних очікувань». 7. Неоінституціоналізм та його особливості.

Теми рефератів

- 1) Економічні наслідки Другої світової війни.
- 2) Динаміка і структурні зміни світового господарського розвитку 40-90-х років ХХ ст.
- 3) Неоінституціоналізм та його особливості.
- 4) План Маршала та його значення для відбудови Європейської економіки.
- 5) Соціальний інституціоналізм Дж. К. Гелбрейта.

Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінецьХХ - початок ХХІ ст.)

План семінарського заняття

1. Динаміка світового господарського розвитку другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
2. Нові індустріальні країни. Основні риси стратегії їхніх економічних програм.
3. Характерні особливості сучасних міжнародних економічних відносин. 4. Соціально-інституціональний напрям в сучасній економічній думці.

Теми рефератів

- 1) Країни що розвиваються: їхнє становлення і економічний розвиток.
- 2) Розвиток міжнародних економічних відносин на сучасному етапі. 3) Соціально-інституціональний напрям в сучасній економічній думці.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці

План семінарського заняття

1. Економічне становище в Україні в 1914 – 1919 рр.
2. „Воєнний комунізм” та нова економічна політика в Україні.

3. Індустріалізація та колективізація в УРСР. Соціально - економічний стан Західної України в 20-30-х роках ХХ ст.
4. Господарство України в роки Другої світової війни та післявоєнної відбудови.
5. Причини і форми застійних явищ в економіці 70-х – першій половині 80-х років ХХ ст.
6. Пошуки шляхів реформування господарської системи в другій половині 80-х років ХХ ст.
7. Економічна думка в Україні в період панування радянської економічної системи.

Теми рефератів

- 1) Розвиток в Україні ідей класичної політекономії.
- 2) Політика „воєнного комунізму” і НЕП в Україні.
- 3) Відбудова і розвиток промисловості України в повоєнні роки.
- 4) Економічна думка України в період панування радянської економічної системи.
- 5) Західноукраїнські землі в 20-30 роках ХХ ст.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки ХХ ст.)

План семінарського заняття

1. Проблеми соціально-економічного реформування української економіки в перші роки незалежності.
2. Участь України в світовому господарстві.
3. Сучасний етап розвитку української економічної думки.

Теми рефератів

- 1) Об’єктивна необхідність структурної перебудови і вирішення соціально-економічних проблем України в ході ринкових перетворень.
- 2) Сучасний етап розвитку української економічної думки.

6.4. Самостійна робота

Індивідуальна робота студентів:

- виконання індивідуального завдання (презентація);
- розв’язування розрахункових та тестових завдань.

Виконання індивідуального завдання кожним студентом. Цей вид робіт спрямований на підготовку презентаційного матеріалу, щодо тем (розділів, питань) самостійного опрацювання (наведені вище). **Самостійна робота також включає:**

опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до семінарських (практичних) занять; систематизацію вивченого матеріалу перед екзаменом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; переклад іноземних джерел встановленої тематики; розроблення мультимедійних презентацій тощо.

Перелік питань для самостійної роботи студента:

1. Предмет історії економіки та економічної думки.

2. Методи наукових економічних досліджень.
3. Періодизація історії економіки та економічної думки
4. Характеристика господарського розвитку за первісної доби.
5. Особливості східного рабства.
6. Економічна думка стародавнього світу.
7. Господарство Стародавньої Греції.
8. Античний Рим: економічні причини розквіту й занепаду.
9. Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я.
10. Економічна думка античного світу.
11. Загальна характеристика господарства Європи в V – XV ст.
12. Особливості розвитку сільського господарства. Агрокультура і сільськогосподарська техніка.
13. Розвиток ремесел і міст в Середньовіччі.
14. Зростання торгівлі, розвиток банківської системи і кредиту.
15. Економічна думка Середньовіччя
16. Основні аспекти розвитку господарства країн Західної Європи.
17. Особливості економічного розвитку країн Центральної, Південно- Східної і Східної Європи.
18. Меркантилізм та його історичне значення.
19. Суть промислового перевороту.
20. Характеристика промислового перевороту в провідних країнах світу. Особливості промислового розвитку.
21. Класична школа політичної економії..
22. Еволюція класичної політичної економії в першій половині XIXст. Формування соціалістичних ідей.
23. Основний зміст процесу індустріалізації.
24. Аграрний розвиток провідних країн світу в період їх індустріалізації.
25. Формування світового ринку.
26. Передумови виникнення та методологічні принципи маржиналізму й нео- класичної теорії.
27. Формування і розвиток історичної школи.
28. Виникнення інституціоналізму і його розвиток на початку XX ст.
29. Промисловий переворот в Україні.
30. Сутність аграрної реформи 1848р.і селянська реформа 1861 р.
31. Суть індустріалізації в Україні. Її найважливіші фактори.
32. Столипінська аграрна реформа, її прогресивне значення. Зрушення в сільському господарстві.
33. Зародження і розвиток української кооперації.
34. Фінанси та кредит.
35. Загальні умови і основні напрямки розвитку економічної думки в Україні наприкінці XIX – початку XX ст.
36. Подолання економічних наслідків першої світової війни.
37. Світова економічна криза 1929-33рр. і економічний розвиток країн у 30-х роках XX ст.
38. Історичні передумови виникнення і сутність кейнсіанства.
39. Неокласичні теорії на початку XXст.
40. Економіка країн світу в роки другої світової війни. Економічні наслідки другої світової війни.
41. Тенденції й напрями розвитку світового господарства другої половини XX століття.
42. Індустріалізація сільського господарства.
43. Основні форми і напрями розвитку міжнародних економічних відносин.
44. Економічні концепції монетаристів.
45. Теорії «економіки пропозиції» та «раціональних очікувань».

46. Неоінституціоналізм та його особливості.
47. Динаміка світового господарського розвитку другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
48. Нові індустріальні країни. Основні риси стратегії їхніх економічних програм.
49. Характерні особливості сучасних міжнародних економічних відносин.
50. Соціально-інституціональний напрям в сучасній економічній думці.
51. Економічне становище в Україні в 1914 – 1919 рр.
52. „Воєнний комунізм” та нова економічна політика в Україні.
53. Індустріалізація та колективізація в УРСР. Соціально- економічний стан Західної України в 20-30-х роках ХХ ст.
54. Господарство України в роки Другої світової війни та післявоєнної відбудови.
55. Причини і форми застійних явищ в економіці 70-х – першій половині 80-х років ХХ ст.
56. Пошуки шляхів реформування господарської системи в другій половині 80-х років ХХ ст.
57. Економічна думка в Україні в період панування радянської економічної системи.
58. Проблеми соціально-економічного реформування української економіки в перші роки незалежності.
59. Участь України в світовому господарстві.
60. Сучасний етап розвитку української економічної думки.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Проскурін П.В. Історія економіки та економічних вчень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 372 с.
2. Ковальчук В.М. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник / В.М.Ковальчук, М.В.Лазарович, М.В.Сарай. – К.: Знання, 2008. – 648 с.
3. Лортікян Е.Л. Історія економіки та економічної думки України: Еволюція ринкової економіки. – Харків: Консул, 2004. – 360 с.
4. Лортікян Е.Л. Історія економічних реформ: світовий досвід другої половини ХІХХХ вв. – Харків, 1999.

Допоміжна:

1. Злупко С.М. Історія економічної теорії. – К.: Знання, 2005. – 719 с.
2. Історія економічних вчень: Підручник / Л.Я.Корнійчук, Н.О.Татаренко, А.М.Поручник та ін.; За ред. Л.Я.Корнійчук, Н.О.Татаренко – К.: КНЕУ, 2001. – 564 с.
3. Історія економічних учень: Підручник.: У 2 ч. – Ч. 1,2 / За ред. В.Д.Базилевича. – К.: Знання, 2005.
4. Кейнс Дж. М. Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента та грошей: Реф.- дайдж. / Укл.Фещенко В.М. – К.: АУБ, 1999. – 189 с.
5. Корнійчук Л.Я. Історія економічної думки України: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 431 с.
6. Леоненко П.М., Юхименко П.І. Економічна історія. Навч. Посібник, “Знання-Прес”. – К., 2004. – 570 с.
7. Маршалл А. Принципи економічної науки: Реф. Підр. / Укладач Фещенко В.М. – К., АДС “УМК Центр”, 2001. – 211 с.
8. Туган-Барановський М.І. Політична економія. Курс популярний / Відп. Ред. Т.І.Дерев’янкін. – К.: Наукова думка, 1994. – 263 с.
9. Фахові журнали: “Економіка України”, “Політика і час”, “Економіст”.
10. Історія народного господарства та економічної думки України. Збірник наукових праць.

Інформаційні ресурси

1. Обласна наукова бібліотека – м. Ужгород, пр.. Свободи 16.
2. <http://www.portal.rada.gov.ua> – Верховна Рада України.
3. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Державний комітет з статистики України.
4. <http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень.
5. <http://www.cpsr.org.ua> – Центр перспективних соціальних досліджень.
6. <http://www.undp.org> – Програма розвитку ООН.
7. <http://www.imf.org> – Міжнародний валютний фонд.